Ч. 233 (10 616). Львів, неділя 18. жовтня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунія 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 СОТ.

Конечність і обовязок.

Львів, 17. жовтня 1925.

Під кінець вересня цр. звернули ми увагу нашого громадянства на конечність відбудови нашого економічного життя. Першим кроком в тому напрямку є уфундування нашого єдиного банку, Земельного Банку Гіпотечного, як основи й осередка тієї відбудови. І то тим більше, що згідно з банковим законом п. Вл. Грабского банки, що до кінця цр. не викажуться акційним капіталом щонайменше у висоті 1 (одного) міліона золотих, втратять емісійні й девізові права, себто основні права банків. Иншими словами вони будуть зліквідовані. Без пересади слід ствердити, що ліквідація Земельного Банку була би нашою національною катастрофою.

Як вже вчора зазначено в ріжних ділянках суспільного й політичного життя в останніх літах з тих або инших причин, під такими або иншими виглядами ми себе обеззброїли. Не доповнивши вимог банкового закона п. Грабского, втратимо ми невідклично й безповоротно єдину сподівану підойму нашого економічного життя. Власними руками ми поклалиб тяжке віко на економічний розвиток нашого народу, на його економічну відпорність, власною апатією і байдужністю ми зруйнувалиб те, що з трудом будувало одно покоління перед нами.

Земельний Банк, хоч закон в імперативній формі наказує доповнити акційний капітал до кінця цр., ще не одержав дозволу на переведення нової підписки акцій, хоч вже в тій справі роблено кілька разів заходи. Очевидно тут ясна для нас тактика польських урядових чинників. Дозвіл прийде з кінцем грудня, бож згідно з капіталістичним світоглядом акційний капітал не доповнюється місяцями, тільки на протязі кількох днів. Тому за ту справу взявся окремий громадянський комітет, щоби неофіційно перевести підписку, зібрати вимаганий на доповнення капітал, щоби урядовий дозвіл не заскочив нас непідготованими, без запасу потрібного капіталу і не знівечив субскрипції. І тому то, не ожидаючи урядового дозволу, Земельний Банк вже приступив до збирання підписки акцій.

Не можемо й не сміємо закривати очей на те, що над Земельним Банком — як Дамоклів меч — висить небезпека. Тому тепер черга за нашим громадянством, бож український акційний банк є конечністю нашого суспільного життя. А та конечність накладає на громадянство обовязок доповнити вимаганий акційний капітал у висоті 738.000 зол.

Одначе дуже часто можна стрінутися з увагою, що уфундування Земельного Банку є не під силу нашому знищеному, знуждованому, обіднілому громадянству. Деж ми в силі після літ воєнної й повоєнної руїни, голоду і повеней зложити такий, розміром великий капітал! Таж сьогодня кожний думає про себе, чи то одиниця, чи гурток, чи товариство, чи установа. І якраз в тому все лихо. Загин громадянського інстинкту, загин ширших громадянських інтересів є може найбільшою лихою призвичкою повоєнного громадянства. А тимчасом наказ хвилі вимагає від нас індивідуальний егоізм заступити егоізмом національним. Без сумніву, 738.000 зол. — це на теперішні умови значна сума. Треба розкинути 29.500 акцій по 25 зол., щоби зібрати таку суму. І коли її рівномірно розложити на все громадянство, коли ніхто не відтягнеться від цього обовязку, коли кожний сповнить свій обовязок, не заслонюючись дрібними викрутами, то намічену мету осягнемо без шкоди для особистих чи инших громадських вимог. Таж нас 7 міліонів! Тільки на нашій території під Польщею маємо щонайменше 6.000 громад (в Галичині, на Волині, Холмщині, Поліссі й Підляшу), 2.000 читалень „Просвіти", 1.500 кооперативів, понад 4.000 церковних брацтв, до 2.000 инших установ (культурних, освітніх, гімнастичних, станових і т. и.) понад 3.000 учителів всенародніх шкіл, щонайменше стількиж (3000) священиків, 800 учителів середніх шкіл, щонайменше 1000 судовиків і стількиж (1000) инших урядовців (скарбових, адміністраційних, самоврядних), щонайменше 700 виконавців вільних професій (адвокатів, адвокатських кандидатів, лікарів, інжинірів і т. и.), щонайменше 1000 купців і промисловців та 1000 службовиків українських громадянських установ, отже тільки вичислених разом 27.000 субскрибентів. Крім того будемо мати до 3.000 инших інтелігентів і розмірно заможнійших людей (хліборобів, дяків, підприємців і т. и.). Ясно, що колиб всі вони підписали тільки по **одній** акції, то акційний капітал був би в цілости покритий на протязі одного тижня.

І це мусимо зробити негайно, без зайвих заміток і докорів, без нарікань і — правду кажучи — без непотрібних викрутів. Земельний Банк є добром всього народа і весь нарід мусить його відбудовувати, фундувати, ставити міцні підвалини для себе, для своїх потреб, для своїх нащадків. Є це насущна конечність і невідкличний обовязок.

Льокарно.

Загальна згода. — Берлін апробує. — Уступки в користь Німеччини. — Оптимізм Італійців і Чемберлена.

Коли один премієр міністрів великої держави пересилає щирі побажання з приводу дипльоматичних успіхів своєму міністрові закордонних справ, міністр закордонних справ другої, ще більшої держави висловлює надію, що на свято своїх уродин підпише договір, а міністри инших держав є так само оптимістично настроєні — то можна сказати, що над місцем, де вони радять, розсіялись останні тривожні хмарники. Пенлеве дякує Бріянові, Чемберлен сподіється на уродини дістати пакт до підпису, Штреземан є в згоді з Берліном, Скшиньскі і Бенеш перший раз засіли у Льокарно за стіл з головними делегатами, сам Мусоліні приїхав до Льокарно і буде там ждати так довго, доки не покладе свого підпису на загальнім пакті. Ще вчора — кріза, нині — вже не рада, а просто масниця!

Перш усього з Берліна прийшла звістка, що Німеччина годиться на зясовані пункти рейнського пакту. Всупереч первісним запереченням німецької преси, Штреземан та Лютер таки вислали свого „вістового" державного секретаря до Берліна, щоби цей дав точне справоздання з ходу нарад. Берлін висловив свою згоду на формули останнього порозуміння. В якій формі переможено трудноші у спірних питаннях з попереднього дня, про це мабуть дізнаємось щойно тоді, коли один з учасників конференції спише свої точні спомини. Покищо преса знає тільки про факт готелевих відвідин: чехословацького міністра у д-ра Лютра та Штреземана, Чемберлена і Скшиньского (кожного зокрема) у Штреземана.

Польський мін. зак. справ у розмові з німецьким мав одержати точні вияснення щодо німецько-польського пакту та засобів взаємної забезпеки. Німецькі домагання щодо рейнської окупації, басейну Саари, справи роззброєння, мали зустрітись з далекойдучими уступками представників Англії та Франції. Ці т. зв. побічні питання, що були завсіди для Німеччини головними, виходило би: перейшли останню огненну пробу. Німецькі делегати мусіли оборонити погляд, що домагання звільнення кольонської смуги від окупації є льогічним висновком теперішнього стану роззброєної Німеччини. Це само торкається влекшення воєнного режіму в басейні Саари, де Французи держать вдвоє більше війська як перед війною Німці, які мали там 65.000 постійного війська. Вони мусіли вказувати на 431 статю Версайського договору, яка означила 15-літній речинець окупації цих територій, якщо Німеччина виконає прийняті на себе зобовязання.

Італійська преса поміщує з приводу останньої фази переговорів у Льокарно статті повні оптимізму. Німеччина, на її думку, вертається до нормального міжнародного політичного життя і її успіх на конференції рівнятисеме її духовому відродженню. Льокарно, як висловлює орган міністерства Муссолініого, означає почин справді мирової доби замученої Европи. Якщо тільки націоналістичні голоси в Франції та з Німеччини не нарушать дотеперішньої гармонії, Льокарно буде звязане з новою історичною добою розвитку Европи.

Так кажуть ті, що випереджують дипльоматичні успіхи льокарнських делегатів. Одначе кажуча про підписи пактів у Льокарно, висловлюються неточно. Льокарно хоче відобрати швайцарському містечку [illegible] лави міста, де [illegible]

Головні делегати мали би зробити ту честь Чемберленові і виїхати з ним над Темзу для складення своїх підписів. Оптимізм Чемберлена передають собі всі разом з його словами, що в теперішній успішній стадії загальних переговорів ніякий нарід не зважився би взяти на себе відповідальність за розстроєння конференції. Це була би пляма на чести народу, яку нелегко було би змити.

У таких словах є стільки-ж захоти, що й прихованої погрози. У найближчих 24-ох годинах має зродитись документ, над яким мучились міжнародні юристи більше ніж над усіма дотеперішніми.

По широкому світі.

Анґлія вживає енергійних засобів, щоби зменшити витрати державного скарбу. Комітет ради міністрів, з участю мін-а скарбу Черчіля мав подати проєкт ощадности на 50 міл. фунтів. Ці ощадности торкаються обмеження державної адміністрації і воєнних коштів.

Італійський уряд мав розвязати всі крайні фашистівські організації, обвинувачені в останнім терорі у Фльоренції та Римі, а винних казав увязнити.

Конґрес французьких радикалів та радик. соціялістів почався в Ніцці 15-го ц. м. Візьмуть у ньому участь також міністри Пенлеве, Кайо та Дельбос.

Литовський посол у Льондоні, Гальванавскас, буде відкликаний своїм урядом, а на його місце прийде теперішній міністр зак. спр. Харнецкі. Причина зміни: невдоволення анґл. уряду за останній виступ Гальванавскаса у Женеві, де він обурений підчас дискусії вдарив пястуком у стіл.

Брат Абд-ель-Кріма мав попасти в полон, коли йшов йому на відсіч під Альгусемас.

На султана Друзів Атраш башу два Друзи приготовили змову. Одного, піймавши, поховали живцем, другого роздерли на куски.

В справі „Страшного мосту."

(Від власного кореспондента.)

Варшава 13. жовтня 1925.

Вже від першого зїзду української еміграції у Польщі стало на денний черг питання про утворення тут свого громадського **суду чести**, і може ще ні разу не відчувалася важливість такого суду для нашої суспільности, як в останні дні, коли польська преса стільки нагомоніла з приводу процесу Буйницького і Золотаньского у варшавськім окружнім суді. Особливу розвязність та неправдиве до своїх [illegible] „сердюкевельциф" виявив [illegible] кевич-довгай офіцер [illegible] „Курєр Поранни", — той самий, що недавно рекламував чудо з „Польською" Христиною Сушко.

Ваш співробітник був на згаданій судовій розправі і може з цілковитою сумлінністю засвідчити, що вирок суду відносно п. Золотаньского був несподіванкою для всіх, хто ближче знав справу і обох підсудних та уважно вислухав свідків і оборону.

Але розмова у коротких словах суть справи.

У початку цього стороння розпочалася у Варшаві будова величного мосту, що [illegible] сполучений мостом через [illegible] Коли будова [illegible] [illegible] [illegible]

...жинерів з фірми „Рудзкі і С—ка“. Дослідження в цій справі було доручене слідчому в особливо важливих справах І. Золотницькому, який дуже сумлінно взявся за розслід і через якийсь час виявив між иншим, що ген.-губернатор Скалон одержав 100.000 рублів за свої заходи до припинення цієї справи.

З—цький мав мужність не зупинитися перед цією перешкодою і взявся за слідство Скалона. В результаті З—кого разом перекинули аж у Тифліс, а справа Рудзких щезла.

Підчас революції Золотницький був віцепрезидентом Вінницького окружного суду, а в 1920 році опинився знов у Варшаві — вже як український емігрант. Довідавшись, що тій самій будівельній фірмі передається докінчення мосту, п. Золотницький через знайомого польського журналіста передав ширші інформації в цій справі в деякі газети і одному з польських послів в соймі. Газети в осени 1923 р. використали цей матеріял й відповідні числа були розіслані всім членам уряду, президентові держави і в соймові сфери, почавши з маршалка, але сподіваної інтерпеляції в соймі ніхто не зробив... Тимчасом 12 томів справи Рудзких відшукались і прокуратор варшавського апеляційного суду п. Гібнер (потім мін. внутрішніх справ) запросив українського емігранта Золотницького скласти докладний меморандум у справі, яку він кілька років тому провадив.

Коли З-кий разом з помічником п. Гібнера робив цю працю, знайомий З-цького п. Буйницький вирішив її використати і запропонував директорові фірми „Рудзкі і С-ка“ п. Влодекові, що за певну винагороду береться „полагодити“ через Золотницького кримінальну справу в такий спосіб, що вона втратить свій небезпечний для фірми характер. Треба до речі зазначити, що Буйницький взагалі великий аматор посередництва та комісій. Дир. Влодек на умови Буйницького не погодився і про його пропозицію заявив прокуратурі, додавши, що вважає ініціятором справи... Золотницького і вбачає в цьому шантаж. В результаті тільки на підставі цеї заяви представника фірми, що могла лише ненавидіти З-кого за його попередню діяльність, посадили на лаву підсудних не тільки Буйницького, але й бувшого слідчого.

На суді Буйницький заявив, що у цій справі З-ий абсолютно жадних допучень йому не давав і що свої розмови з фірмою „Рудзкі і С-ка“ він провадив без відома З-цького. Був. міністр внутр. справ Гібнер заявив на суді, що знає п. Золотницького з найліпшого боку, не має жадних доказів його вини і не припускає, щоб З-кий був здібний на переступство. Енергійно боронився проти ганебного обвинувачення і сам Золотницький, посилаючись між иншим на те, що завжди користувався великим довірям українського суспільства й уряду та займав дуже відповідальні посади до віце-міністра юстиції включно. Але нічого не не помогло. Представники фірми „Рудзкі і С-ка“ дружньо топили Золотницького, скаржились на суді, що колишнє його дослідження проти **польської** фірми базувалося на політитичних мотивах **російської** влади (!) і провадилося „в найвизшим стопню стронніче“.

Кінець-кінцем Золотницького, що стільки потерпів від російської влади, польський суд нарівні з Буйницьким засудив — правда що умовно — на три місяці увязнення.

На тутешнє українське суспільство цей присуд варшавського суду зробив гнітюче враження.

Цікаво до цього додати, що справа „страшного мосту“, в якій встановлені очевидні зловживання будівників — зловживання, що можуть мати навіть у близчому майбутньому дуже сумні наслідки для тих, хто користається мостом — ця справа судом припинена на тій підставі, що головний інжинір фірми п. М. помер.

І уряд мовчить і сойм мовчить, а посол Попель на суді признався, що за два роки він не знайшов вільної хвилини, щоби розкрити пакет, переданий йому в 1923 р. одним із журналістів, з документами про зловживання при будові мосту „ксенця Понятовскего“...

О. П—ський.

Шкільна справа.

Про народні школи національних меншостей в Польщі.

II

Дня 9. вересня 1924 р. оголошений був у „Державному Вістнику“ закон з дня 31. липня 1924 р. про школи національних меншостей.

Переведення в життя цього закону відбулося перший раз у місяцях квітні-серпні ц. р. Про сцени, які розігралися при цьому акті, всі ми добре тямимо. Про те не думаємо навіть на цьому місці писати. Зазначимо тільки, що епільогом цілого „плебісциту“ була дальша руїнація нужденних останків українського народнього шкільництва.

Цей закон остільки важний у житті і праці українського народнього вчительства, що ми вважаємо вказаним пригадати на цьому місці важніїші його постанови, головно ті, що торкаються народнього шкільництва. І так:

§ 2. „Засадничим типом державної школи на згаданому в § 1. просторі, по думці засади годження і лучення для згідного співжиття людности мішаних національно земель, а не ділення їх,—є спільна (утраквістична!) школа, що виховує на добрих громадян держави дітей народности польської і непольської у взаїмному пошануванні їх національних питоменностей“.

З цього параграфу пробивається ясна думка і воля законодавця, що на окраїнних землях Польщі зникне небавком кожна **національна** школа, а її місце займе т. зв. „**утраквістична**“, що в реальному житті значить буквально **польська**. Віримо, що так буде!!

§ 3. „В державних народніх школах, положених у громадах, що посідають 25% людности української (rusińskiej), білоруської або литовської, на урядове стверджене домагання родичів 40 дітей у шкільному віці народности української (rusińskiej), білоруської або литовської, що належать до одного шкільного округа, буде їм запевнена наука в рідній мові. Оскільки в даному шкільному окрузі (обводі) нема 40 дітей у шкільному віці, котрих батьки зголосили домагання науки в рідній мові українській (rusińskiej), білоруській або литовській — викладовою мовою школи є державна мова; оскільки в даному шкільному окрузі (обводі) побіч родичів, що вимагають для своїх дітей науки в мові українській (rusińskiej), чи там білоруській, є принаймнеше 20 дітей, котрих родичі домагаються науки в державній мові, виклад є двоязичний з тим, що половина годин буде призначена на науку в мові українській, чи там білоруській. Коли нема в даному обводі 20 дітей, котрих родичі вимагають науки в державній мові, викладовою мовою є мова українська (rusińska), білоруська або литовська, істнуючі в одному окрузі окремі школи з викладовою мовою польською і з викладовою мовою українською (rusińską) будуть по мірі можливости лучені в одну спільну двоязичну школу“.

§ 4. „В народніх 1—2 і 3-клясових школах — як приватних, так державних з викладовою непольською мовою обовязкова є наука державної мови, що запевнить достаточне її знання в слові і письмі для практичних цілей. В народніх 4—5—9 і 7-клясових школах — як приватних, так і державних з непольською викладовою мовою обовязкове є навчання по польськи державної мови, польської історії і науки про сучасну Польщу в обсягу, що запевнить достаточне її знання для переходу учеників до середніх загальноосвітних шкіл з викладовою польською мовою, чи там двоязичною“.

Цілий цей закон є негідною насмішкою над природним правом національної меншости до освіти й виховання на рідній мові, на рідній культурі. Поминаємо вже факт, що він появився в хвилі, коли все шкільництво національних меншостей, отже й української, було вже цілком спольонізоване; промовчуємо також усі зловживання зі списуванням деклярацій. Але сам закон уводить таку деморалізуючу атмосферу в громадянство, якої не має ні одна держава в світі. Розуміємо добре прояви національної боротьби, вміємо обєктивно оцінити всі безглуздя шовінізму в щоденному житті, того сліпого шовінізму, що не знає меж, ні розуму, ні етики. Але щоби **законним шляхом** ділити громадян одної держави на два розряди, одним надавати вартість два рази більшу, а другим два рази меншу — такого ще культурний світ до тепер не бачив. 40 Українців, Білорусинів чи Литовців значить стільки, кілько 20 Поляків! Де тут, питаємо, політичний розум, етика, а навіть проста поличчність?

До тогож цілий закон є плодом юридичного й інтелектуального кретинізму, свідоцтвом бездумної плутанини. Як погодити в практичному житті такі виключаючі себе взаїмно дезідерати, як 25 проц. людности і 40 дітей у шкільному віці?! А якаж має бути школа, спитаємо, в шкільному окрузі (обводі), де напр. є всього 100 громадян, при чому Українців 98 а Поляків 2, а всіх дітей у шкільному віці тільки 30, додаймо до того, що всі вони української народности?! По думці закону, не зважаючи на те, що в цьому обводі є не 25 проц., але 98 проц. української людности, школа мусить бути **польська**, мимо цього, що в ній нема **ні одної польської дитини**! І таких громад є в східних окраїнах Польщі сотки. Як же це назвати?

Як вище було згадано, на підставі розпорядку міністра освіти з дня 7. січня 1925 р.*) відбулося в місяцях квітні-травні підписування деклярацій у справі шкіл національних меншостей. Національні меншости дали гідну відповідь авторові цього куріозного закону. Преса і посли цих національних меншостей слушно назвали акт підписування деклярації **національним плебісцитом**, бо людність по правді дала в деклараціях правдивий вислів своїм баганням, поглядам і волі! А вислів цей незвичайно ядерний: — **ревіндикація шкіл національних меншостей, та рішуче домагання своєї рідної школи.**

Чуда й дива ділялися при справджуванні деклярацій, та ще більше

*) Розпорядок цей опублікований був у Дн. В. Річп. П. № 3 з дня 14. І. 1925 поз. 33, а відсіля передрукований в У. Д. М. О. з дня 1. II. 1925, Рік VIII., № 3 (145) поз. 30 ст. 42—47.

О. Д-Р. Г. КОСТЕЛЬНИК. 5)

Зі Львова до Риму.

(Продовження.)

III.

З Відня до Венеції.

У Відні ми забавили півтора дня і дві цілі ночі. А весь той час десь на „сліпому“ шляху чекав нас наш вагон ч. 18.345. Не випросив він собі тієї відпустки сам тільки тому, що не вмів говорити. Зате якжеж вдячний був він провідникам нашої групи, котрі в віденського урядника руху виходили йому цю ласку! Спочив собі неборака на лоні своєї рідної мами („Wien“), простягнув вигідно свої залізні члени, і брав собі „сонячну купіль“, випаровував, як пристало на такого Левіятана... Знав він, що робить! Хотів нам відтепер послужити не „по варшавськи“, але „по віденськи“. І дійсно вже ми не липли до нього.

Ми розмістилися в „нашому“ вагоні немов у власній хаті і немов члени одної родини. Кождий заняв своє попереднє місце. Це входило за самозрозуміле. От що між людьми значить „право засидження“! Те саме право з „чужих“ людей робить „своїх“. У нашому вагоні вже панувала домашня свобода і „комотність“ — тільки тому, що ми вже разом „засиділися“. Тай це стало для нас самозрозуміле.

Ми їхали дорогою через Wiener Neustadt, Neunkirchen, Semmering, Bruck, Leoben, Klagenfurt Tarvis. По дорозі були в ході смачні ковбаски, які тут виробляють, — ну, і пиво. Наші паничі услугували старшині: на стаціях вибігали з вагону, то за ковбасками, то за пивом, то за водою. Краєвид чимраз гарніїший. Від Семмерінга зачинаються правдиві гори. Зелені гори, чимраз висші гори. Віядукти, тунелі, проваля, гірські ріки. Оті австрійські гори подібні до наших Карпатів, тільки висші і мають менше чатинних лісів. А найважніїша ріжниця — те, що є твором людських рук: хати, гостиниці, біля рік ріжні фабрики, які використовують водяну енергію — тощо. Ми розмовляли й роздумували про це: тут нічого не бракує — тут усе вже готове, і тільки треба жити... А в нас? Ах, у нас щойно треба би все створити: вибудувати, вимурувати, уладити... Все від первопочину! І ніяк нам ще мріяти про „життя“ — нас жде праця, мозольна й довга праця, щоби колись дійти до тої цивілізації, яку тут бачили.

Віядукти, гостиниці, фабрики — розумію, як вони тут повстали. Своя держава дбала про них, і ось! Але не можу з дива вийти: яким робом сталося так, що тут у тих горах — а гори всюди „бідні!“ — нема сіл? Тут всюди містечка, а всі хати, хоч і стоять одинцем, бодай такі, як у нас плебанії, якщо не гарніїші й засібніїші. Не видно того вбожества, яке так паношиться в наших горах. Чи тут нема вбогих людей? Як це можливе? Своя держава, державна протекція — цього явища ще не ясує. Адже в гористій Словенії такі самі села й хати, а Словінці навіть під економічним оглядом не були протеговані Австрією. Став я про це говорити в мойому гуртку найповажніїших паломників. Одначе ніхто не вмів пояснити цього явища — без якоїсь незрозумілої для нас решти. Всі ми згодились на те, що отся думка найблизше до правди; **для селянина найважніїше з усього звичай і традиція.** Чого звичай домагається, це **мусить бути.** Селянин сам усе робить, він є джерелом праці, отже до всього зможе приноровитись. Чого його старші навчили, це він і робить. Один селянин ще нічого не вдіє — як і один палець на руці. Але ціла громада, цілий край — це вже наче десять пальців на двох руках: взаїмно доповнюються й помагають собі. Більша цивілізація — більше й коштує. А гроші не йдуть до землі, тільки між людей. Значить, що ті, котрі своєю працею причиняються до збільшення цивілізації, дістають більше грошей. Отже й вони зможуть більш уцивілізувати своє життя. І так все йде вколо. Кінець кінцем ціла цивілізація це ніщо иншого, як вислід людської **праці.** Ба, але перші початки цього „крутіжа“ це наче праця під водою: 90 проц. енергії тут марнується, щоби поконати опір води й недостачу воздуху. Наші селяне ще на тій стадії, де людина працює „під водою“ — т. зн., де сили природи є ще ворогами людської праці. Колиж видобудемось „на верх води“, де природні сили спомагатимуть нашу працю?... От про це я роздумував, а в душі віяло сумом, який намагався я прикрити жартами і зміною місця в вагоні.

Довший час вела нас дорога біля ріки Мури. За Клягенфуртом (Целовец) їхали ми поуз більше альпейське озеро Wört. Уже було по полудні. Спека й духота давались нам взнаки. Заздрим оком глядиш на тих „щасливців“, що тут і там купаються в озері, плавають на човні. Так хочеться скинути зі себе спітнілу сорочку й скочити в воду... Та ба! Поїзд жене, а на стації постоїть стільки, що ледви випєш мале чи велике пиво, і тим бодай на хвилинку прохолодишся. За озером Wört переїхали ми ріку Драву й зближались до італійської границі. (Що це була саме Драва, про це довідався я щойно опісля з атлясу. Підчас самої подорожі трудно зорієнтуватися, бо одну й ту саму ріку по кілька разів переїжджаєш і подорожні часто сперечаються: чи це та сама чи вже инша ріка?).

В Австрії впадають в очі будови нових залізничих шляхів. Німці, хоч бідні, всежтаки рухаються. Для „богатої“ Польщі щось такого — це тільки ілюзія. От що значить „звичай і традиція!“ Алеж витворити собі такий „звичай і традицію“, як Німці мають, це значить видобутися „з під води на верх води“...

(Продовження буде.)

чудо склалося після скінчення цеї всеї комедії. По зібранні декляраций інспекторами наразі усе мов оглухло та занімiло. Чому це так? — ми можемо тільки догадуватися. Шкільна влада, видно, в огляду на вислід „плебісциту" вважає кращим мовчати. — „Sprechen ist silbern, schweigen ist golden" — недуроний це вигадав.

Минули вакаційні місяці, а на „плебісцитовому" фронті дальше панувала тишина, мимо цього, що в § 12 згаданого розпорядку міністра освіти говориться виразно:

„Шкільний інспектор у такому терміні, щоби справа могла бути рішена перед початком найблизшого шкільного року, а в кожному разі не пізнійше, як 31. травня — пересилає кураторові умотивовані внески в справі мови навчання. До внесків повинен інспектор долучити всі матеріяли, що торкаються цеї справи, а особливо внесені до нього письменні домагання родичів, подаючи вияснення в випадках, коли не вірить у важність деклярацій.

„На підставі надісланих інспекторами внесків куратор на протягу місяця (отже по кінець червня! — прим. ред.) рішає про мову навчання в школі. Мотивовану постанову куратора про мову навчання подається до відома заінтересованих батьків способом указаним у § 10. (т. зн. через публичне оголошення — прим ред.) а крім цього через повідомлення одного з батьків, що складали декларації з домаганням державної мови навчання і одного з тих, що домагалися недержавної мови навчання.

„Від постанови куратора прислугоґує інтересованим батькам право відклику до міністра освіти впродовж 14 днів від вивішення оголошення в домівці громадського уряду".

Такі оголошення не появилися ні в одній громаді!

Сказав би може хто, що вони зайві з огляду на постанови §§ 13-14-15 згаданого міністерського розпорядку. Так воно фактично не є! Не є через те, що ніхто не знав і не знає донині долі попідписуваних деклярацій особливо по „перевіренні" їх шкільними інспекторами. Через те українське громадянство з тривогою очікувало постанов куратора про мову навчання. Але їх як не було, так не було! Замісць них появилося що инше.

На гостинних виступах.

На чиї кошти відбулася поїздка до Швайцарії.

У вересні п. р. розійшлися в Коломийщині чутки про поїздку хліборобів до Швайцарії. Говорилося, що як в р. 1923, коли Рада Амбасадорів застановлялася над справою Сх. Галичини, Поляки висунули Ількова з його продажною деклярацією, так і тепер, коли мала зібратися в Женеві конференція „національних меншостей", польські чинники вже підготовили „свою делеґацію" з невичерпаних хліборобських резерв. Яке завдання тієї „делеґації", не важко додуматися. Отсе поруч невдоволених „нац. меншостей" мали зявитися і „вдоволені", щоби своїми виступами завдати брехню всяким обвинуваченням польського режіму. Очевидно й польські чинники мали сумніви, чи цю делеґацію булиб допустили на конференцію „національних меншостей". Тому на всякий випадок треба було її тримати в Швайцарії в запасі. Ануж пригодиться. Зрештою, не допустять „делеґації" на конференцію, то є ще инші способи, щоби саме в часі нарад конференції проголосити своє „вдоволення" з істнуючого польського режіму.

Ось тому то „делеґація" не могла просто їхати на конференцію, тільки треба було винайти якусь иншу покришку. З тією метою вибрано иншу конференцію, а саме конференцію Хліборобських Союзів в Берні (в Швайцарії), на яку зибралися два хлібороби: д-р Северин Данилович з Долини і Василь Андрушко, селянин з Коломийщини. Гроші й пашпорти на дорогу „вифасували" і ждали наказу. Тимчасом конференцію „національних меншостей" відложено. По суті ціла поїздка польсько-хліборобської „делеґації" вже була зайва, але як є „вифасувані" гроші і пашпорти, то чому не поїхати. І наші знамениті рільники подались в Берно (в Швайцарії) на конференцію Хліборобських Союзів, що відбулася там в днях 22. і 23. вересня н. р.

Д-р С. Данилович в своїм — несвоїм органі, хліборобськім „Селянськім Прапорі", „спростовує" — як каже — „ріжні неправдиві вісти і сплетні", звязані з тією поїздкою. Отже він їздив як знаменитий рільник з Вас. Андрушком тільки виключно на конференцію Хліборобських Союзів — „як член української Секції в делеґації з Польщі". Що то за „українська Секція в делеґації з Польщі", де і коли її створено, які українські хліборобські організації є заступлені в тій секції та з яких організацій складалася ціла „делеґація з Польщі", — не говорить „делеґат" д-р С. Данилович. Ні, говорить, але якось вдержливо, бо заперечує, немов то на поїздку дала гроші польська „Орґанізація Народова", а твердить, що „передзїздні" наради членів делеґації відбулися в домівці „Centralnego Związku Kółek Rolniczych" у Варшаві. Отже не „Орґанізація Народова", але пястівсько-визволенські „Кулка рольнічі" фінансували цілу поїздку хліборобської „делеґації" до Швайцарії.

Так то — хоч як прикро ствердити — сходить „на пси" людина, що колись в українському житті грала таку велику і додатну ролю.

За рідну землю.

Віче в Радехові.

Радехів, 13. жовтня.

Радехівський староста п. Словьскі сліпо придержується директив вшехпольської мафії зпід знаку Прушиньских. У свойому пашалику він завів для Українців окрему „конституцію". На основі цеї „конституції" Українці не мають права скликувати не то вже віча, а навіть довірочних нарад.

Та ось 12. п. м. приїхав до Радехова посол Сергій Назарук з Володимира Великого. В місті був ярмарок. Селяне, зачувши про віче та ще й в додатку посла з Волині, шнурком потягнули до салі „Народнього Дому". Радехівський казик не відважився розігнати посольського віча. Прислав тільки двох комісарів: староства і поліції — для обсервації.

Посол Назарук в приступній формі зясував селянам економічне й політичне положення держави, в якої рамах опинились зах.-українські землі, невідрадні умовини, в яких доводиться працювати Парл. Репрезентації і закінчив закликом до орґанізації.

На справоздавчім посольськім вічу присутнє повно інтерпеляцій.

Та вже при першій інтерпеляції — ред. М. Струтинського зі Львова — прийшло до сцисії між бесідником і представником староства. М. Струтинський мотивував свою інтерпеляцію в справі кольонізації та осадництва. Представник староства перебиває йому два рази, мовляв — можна ставити тільки короткі питання...

Всеж навіть в обмежених рамах інтерпеляцій виявляються у всій наготі жахливі відносини в радехівськім пашалику, о. д-р Педдіх зображує, як п. Словьскі розганяє довірочні наради, скликані по думці приписів закона; як задражовує проти нього адміністраційне слідство за те, що в церкві після богослуження відспівано „Боже великий єдиний". Селянин Малиновський (латиник) нарікає на кольонізаційну самоволю (Мазури в повіті в 1920 р. купували за курку морґ поля, а місцевий селянин не має права брати участи в парцеляції), на податковий хаос. Кінчає промову словами: „Зроблено рай для Жидів, пекло для хлопів".

о. Приш ляк зясовує безладдя податкове. Влада спеціяльно дусить податками кооперативи. Друга справа: права Українців на полі шкільництва зведено в нівець. Радехівський інспектор на окружній конференції приказав учителям вчити всіх предметів по польськи.

Лотоцький говорить про самоволю при стяганні асекурації. Від селян, заасекурованих в „Дністрі", вимагається оплачення ще й державної асекурації. Олендій подає яскравий факт, як від селянина за около 20 моргів поля стягається податок в сумі 914 зол. Забирають ще голос: Івасюк і Середа, Іщукі ни.

Віче ухвалило в справі земельної реформи резолюції згідні з резолюціями львівського віча. Рішено вислати їх до Ради міністрів, Парл. Репрезентації і УНДО.

Рішено на 19. ц. м. скликати віче в справах господарських, а якщо староста знову заборонить, так Парл. Репрезентація має внести в цій справі інтерпеляцію.

НОВИНКИ.

— **Ювилей нашого вченого.** В осени цього року сповниться сорок літ професорської діяльности члена Української Академії Наук у Київі, Степана Смаль-Стоцького, автора відомої граматики української мови, що був колись професором чернівецького університету й видатним політичним діячем на Буковині, а тепер є професором Українського Вільного Університету в Празі. З цієї нагоди Українське історично-фільольогічне товариство в Празі, членом якого є академик Степан Смаль-Стоцький, щоби вшанувати ювилята, у вівторок 27 жовтня ц. р. впоряджає святочне засідання. З промовами виступають пп. професори В. Сімович та А. Артимович: перший дасть огляд наукової діяльности академика Степана Смаль-Стоцького, а другий — громадської. Українські високі школи та наукові товариства в Празі приготовляються також до привіту шановного ювилята. Цим подаємо до відома знайомим та учням проф. Степана Смаль-Стоцького в Галичині та Буковині про його ювилей.

— **Для безробітних умових працьовників.** Ми одержали слідуючий урядовий комунікат з проханням помістити його: Державний уряд посередництва праці у Львові, красвий відділ, вул. Рутовського 11, починає знову від 16-го ц. м. приймати зголошення за позичкою або підмогою для умово працюючих людей, без праці. Підмога є одноразова, згідно з родинним станом, від 45—100 зол. З огляду на дуже малу суму призначену міністерством праці на Львів, з підмог зможуть скористати тільки особи у справжній скруті, в першій мірі обтяжені родиною. Гроші розділює окремий комітет при співучасти представників урядових союзів. Ті, що одержали позичку весною, мусять предложити посвідку, що є без праці. Посвідку дає професійний союз, а як такого нема, то достовірні особи, що має потвердити комісаріят маґістрату. Прохання нових петентів мають мати останнє свідоцтво праці, родинний витяг і посвідку, що живуть у Львові щонайменше 3 місяці.

— **Відгомін далекого минулого польського патріота.** Старенький пепесівський сенатор Лімановскі вислав до міністра військових справ листа, в якому зрікається участи в комітеті для святкування обходу в честь невідомого жовніра з тої причини, що до того комітету запрошено між иншими: Адама Замойского. „А. Замойскі — пише Лімановскі дослівно — є добре відомий як приятель і слуга кріваного сатрапа Скалона. В часі тої приязни Замойского найліпші мої товариші гинули на шибеницях - на Сибірі".

— **Дефраудація і втеча.** Дня 11. жовтня перейшов польсько-литовську границю разом з родиною інжінер Свєнцянського повіту Станислав Недзялковскі. Згідно з зібраними дотепер інформаціями перейшов Недзялковскі на Литву тому, щоби втекти перед карною відповідальністю за дефраудацію. Ще в липні ц. р. одержав він від дирекції публичних робіт у Вильні 80 тисяч золотих, а дещо пізнійше ще 27 тисяч золотих і обі ті суми здефраудував. Литовська влада арештувала втікача і відставила до Вількомежа. При ньому найдено готівку 900 долярів. На невтральній території відбулася конференція польського старости з представниками литовської влади в справі видачі Недзялковского. Литовці приобіцяли його видати.

— **Страшна катастрофа** на залізничому переїзді лінії Сарни Рівне. Особовий поїзд ч. 1621, що йшов із Сарн до Рівного наїхав на віз, в якому їхали підкомісар Ф. Реміщевскі, поліцай Маркушевскі та фірман сарненського старости И. Понич. Підкомісар Реміщевскі і візник впали трупами на місці, а Маркушевскі всців спастися. Коні теж повбивані. Причиною випадку було те, що залізничий сторож Камінскі не замкнув переїзду поручами. Сторожа арештовано.

— **Польща закупила 12 підводних лодок.** Англійський орган „Дейлі Ньюз" повідомляє, що польський уряд закупив 12 підводних лодок у Франції. Згідно з інформаціями того щоденника Франція, продаючи Польщі підводні лодки, нарушила вашинґтонський договір про розоруження на морі.

— **Реєстрація офіцирів резерви.** Проголошені афішами контрольні рапорти для офіцирів резерви, замешкалих у Львові, відбудуться в домі офіцирського „Огниска" вул. Фредра ч. 1, дня 4. листопада п. р. З поміж вславних зголоситься того дня в 8-ій годині рано офіцири резерви і загального ополчення уроджені в роках 1901, 1897, 1885, 1881 і 1875; в годині 2-ій пополудни зголоситься уроджені в 1899 р. і ті зпоміж уроджених в 1900, 1899 і 1894 роках, що не відбули в цьому році військових вправ. Офіцири бувших армій, які зголосилися до реєстрації в яких ще формально не прийняли, сюди не належать, бо їх відношення до війська ще не є зясоване.

— **50 тисяч робітників без праці в Лодзі.** З Лодзі прийшла вістка про те, що найбільші мануфактурні фабрики Шейблєрія і Гросмана у Лодзі випові ли працю усім своїм робітникам, мотивуючи свій вчинок недостачею готівки для виплати робітникам. Урядові чинники потвердили цю вістку. Мануфактурні фабрики у Відзеві працюють уже тільки два дні в тижні і коли би не вдалося поправити тої важкої ситуації енергійною та негайною інтервенцією уряду, то безробіття обійме 50 тисяч робітників у самій Лодзі. Уряд вже придумує способи удїлення мануфактурному промислові негайного кредиту.

— **Нові львівські злодійства.** У Міській Касі Ощадности пропало знову 10.000 зол. Поліція має найти їх між пальцями тих, що переносили ці гроші з банку до банку — з міської каси, польського банку і банку краєвого господарства. Подібний опис того як хто інкасував гроші, де їх клав — у підручну торбинку чи велику торбу, — коли добув і переховував, є дуже складний, бо був інкасент і двох возних до помочі. Одного возного покищо арештували. — На 40.000 золотих „натягнула" своїх клієнтів та ріжні фірми властителька крамниці Штрікер, набравши грошей та краму, на те, щоби оголосити банкротство. Всю крамницю хитрі банкроти раніше вивезли. Менших крадіжей та вломів, зроблених професійними злодіями, було на протязі дня з десять, як звичайно.

— **Землетрус в Індії?** Фльорентійська обсерваторія записала нове тремтіння землі, якого осередок повинен находитись в Індіях. Воно було дуже виразне та сильне.

— **Жінка в ролі Мужа.** У Будапешті ведеться небуденний розводовий процес. Виступає на ньому молода жінка, замужня три роки, обвинувачуючи свого чоловіка в ошуканні, а саме, що він є — дівчиною. І справді: її муж, з професії кельнер, що оженився з молодою недосвідченою дівчиною є незвичайно хитрою жінкою, що зуміла за весь цей час не зрадити свого полу, жити в згоді з другою своєю такою самою половиною, ще й підставляти їй у сні якогось свого приятеля, який є дійсним батьком уродженої дитини.

— **Пригадується Вп. Членам Краєвого Товариства Кредитового у Львові,** що в неділю дня 18. жовтня 1925 відбудуться звичайні загальні збори Товариства о годині 11 перед полуднем в великій салі „Народного Дому" при вул. Рутовського. 830 2—2

Місяць жовтень є місяцем української книжки. — Пошануйте українську книжку, не дозвольте, щоби вона плісніла на складах, відведіть їй почесне місце у своїй хаті!

З судової салі.

Процес Штайґера.

Зізнання Пастернаківної

Свідок Марія Пастернаківна, артистка балету в міському театрі. Всі свої зізнання зложені перед дорaзовим судом потверджує в цілости. Отже вона бачила Штайґера як кидав бомбу, бачила як та бомба летіла, як виглядала і як була опакована в темно-білий папір. Стояла зaраз же біля Штайґера. Зорієнтувавшися, що він кинув бомбу кинкнула до нього переляканa: „пан, пан"... але з переляку не докінчила — а бажала сказати: „що пан хотів зробити?" На ті слова Штайґер оглянувся і вона затямила собі добре вигляд його обличча. Воно було бліде та подерноване. Пастернаківна почала за ним слідкувати. По хвилі він почав утікати.

Провідник трибуналу питає: Чи пані здає собі справу з того, як важними є зізнання пані, та яку вагу ми до них привязуємо. Комeнтовано іх...

Пастерн.: І докучувано мені...

Провід. триб.: „Може пані помилилися, то не встид признатися до помилки?"

Пастерн.: З чистим сумлінням і до кінця життя, до самої смерти твердитиму, що той пан (показує на Штайґера) кинув бомбу.

Потім відбувається конфронтація з обвинуваченим. Він вбирається в плащ, який мав на собі в час атентату.

Д-р Левенштайн питає, як погодити зі зізнанням свідка факт, що в

лизні рема кишені, а Пастер. зізнала, що бомбу витягнув Штайгер з кишені. На те П. відповідає, що вона не зізнавала про кишеню, а про ліву сторону під плаща. Тутже провірено, чи в сурдуті, в якому був тоді вбраний Штайгер, були з лівого боку кишені. Виявляється, що була і то зі споду.

Далі описує вона, як обвинувачений утік до брами камениці при вул. Леґіонів ч. 1, як вона за ним бігла та кликала: „зверштувати того в ясному плащі та в окулярах!" По кількох хвилинах підійшов до неї вибільний пан, який попросив її, щоби показала, котрий це пан зробив а буде навечно арештований. Тоді вона підійшла знов до Штайгера вже в сінях і діткнула рукою його руки, вказуючи таким чином виновника. По тім взяли її на поліцію для пересслухання. Перед інспектором Луковским вона сказала, вказуючи на Штайгера: „Це той пан, що кинув бомбу". Вже від самого початку дивувало її пасивне заховання Штайгера. При конфронтації на поліції він звернувся до Пастернаківни з таким запитом: „Звідки пані там взялися?" По тім Штайгер сказав їй, що зізнає так тому, бо він Жид. Та Пастернаківна стверджує, що не мала ніякого упередження до нього як до Жида і не знала, що він Жид, бо обличча подібні до його стрічаються і між Поляками.

Зізнання, які вона зложила перед дорадовим судом, наказали її на великі неприємности. І так дістала вона два анонімні листи з погрозами, що на ній відомстяться, якщо не відкличе своїх зізнань. В одному з тих листів було навіть написано, що Жиди віддячаться їй за відкликання зізнань дуже добре, бо вони вміють віддячуватися за допомогу для Жида. На випадок невідкликання тих зізнань Жиди пошкодять не тільки їй, але й Польщі, бо Польща не одержить американської позички. Одного разу напала на неї товпа Жидів при вул. Пилецькій. Лише завдяки випадкові вдалося їй спасти життя.

Крім цього дотисл міського театру Ринер старався вплинути на неї в тому напрямі, щоби вона виїхала зі Львова до Познаня, бо дальший її побут у міському театрі спричинить бойкот театру Жидами.

Далі розпущено поголоску, що вона умово хора на підкладі венеричної недуги. Супроти чого не можна вірити її зізнанням. Та сплетня заболіла її до тої міри, що вона зголосилася на поліцію з метрикою і там шойно по довгих і для неї дуже неприємних переживаннях стверджено безосновність тих сімних по Львові сплетень.

По кількох дрібних і маловажних запитах оборони д-р Левенштайн заявляє іменем оборони, що ця остання не причисла до доновинь, які діставала Пастернаківна, яколи таких засобів вона не вживала, всякими виновниками бридилась і бридиться.

Зізнання д-ра Фелікса Левіцкого.

Свідок д-р Фелікс Левіцкі, судовий аплікант знайшов'я на місці випадку цілком випадково. Стоячи на тротуарі в віддаленню 10 кроків від поліційної лави. З хвилині, коли повіз президента находився на скруті Маріїської площі, з групи людей, що стояли на розі вул. Коперника і Маріїської площі вилетів пакет. Свідок зобачив його вже вгорі, як він летів по правій стороні від нього й усвідомив собі в томуж моменті, що це бомба. Споминоє замішання і в рядах кавалерії і в рядах людей. Свідок завважив обвинуваченого в ясному плащі, як він біг кілька кроків перед гуртком осіб.

Тому що заховання того пана було йому підозріле, то побіг він за ним до брами при вул. Леґіонів ч. 1. Діставшися до сіней, обвинувачений перебіг їх та завернув у бік і увився попри стіни до виходу. Був блідий, переляканий і мав трівожні ру... Кілька хвилин опісля прийшов поліцай, якому свідок доручив опіку над Штайгером. Біжучи за обвинуваченим, чув як хтось кликав: „пан у ясному плащі". На тому розправу перервано.

—

В пятницю ранком розійшлася в судових кулуарах чутка про те, що наслідком зізнань Штайгера окружна команда державної поліції почала дисциплінарні дохоження проти відомої Кайдаша за те, що в часі пересслухання вдарив Штайгера в лице.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист у добі лихоліття!!

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Конґрес нац. меншостей.

Конґрес нац. меншостей ухвалив резолюцію: Делегати 33 груп і 12 національностей, що обіймають 35 міл. люда апробують торжественно принціпи: нац.-культурна свобода є таксамо добром культ. світа, як і свобода віроісповідна. Принціп цей слід признати вічним принціпом стремлінь Союза Народів і повинен найти вислів в успішних правних нормах. Згідно з цим кожна держава повинна бути так уладжена, щоби своїм членам нац. меншостей запевнити незменшене і свобідне користування з усіх горож. прав.

Скликання польського сойму.

Соймова канцелярія розіслала 16. жовтня повідомлення про найближче засідання польського сойму на второк, 20. жовтня. Сталося це в порозумінні з марш. Ратаєм. Мін. Скшинські виїздить з Льокарно в суботу, в Варшаві буде у вівторок. Порядок засідання сойму 20. жовтня: І. читання буджету, сан. закон і предложення про тимчасову господарську раду.

Кінець конференції в Льокарно.

Конференцію замкнено кінцевою промовою Чемберлена. Великі товпи публики перед будинком витали оплесками учасників конференції, які явилися на бальконі.

Політичні вислідки конференції в Льокарно можна зясувати так: Чемберлен підкреслив, що немає ані побідників ані побіджених і що можна надіятися, що всі учасники завдяки якому зясуванню своїх поглядів винесуть із конференції повне вдоволення. Анґлія винесла з конференції скріплення свого морального авторитету, завдяки безогл. льояльности своєю політикою. Франція осягнула загарантування фр. границь.

Конференція скінчилася зобовязанням Франції, Бельгії і Німеччини, гарантованим Анґлією й Італією, що вирікаються війни і гарантуванням ненарушности рейнської границі. Рейнський пакт вяжеться з додатковими конвенціями, якими всі сусіди Німеччини на сх. і зах., за виїмкою СРСР, зобовязуються так як і Німеччина піддавати арбітражові всі евент. конфлікти. В суботу підпишуть 1) рейнський пакт: Анґлія, Німеччина, Бельгія й Італія, 2) розємний пакт між Німеччиною і Францією, 3) розємний договір між Німеччиною і Бельгією, 4) такийже трактат між Німеччиною і Чехословаччиною, 5) такий самий трактат між Німеччиною й Польщею, 6) гар. договір яким Франція, Польща і Чехословаччина запевняють собі військ. інтервенцію в разі нарушення назв. розємних договорів, 7) заяву про ухвалу інтерпретації уст. 16.

Розправа Паньчишина.

В понеділок 19. X. зачинається перед варшавським карним судом процес Ст. Паньчишина, обв. за замах на військ. вязницю в Варшаві. До розправи покликано ряд свідків, м. и. родичів Панчишина, директора друкарні „Діла" п. Бунака й инших. Обороні піднявся адвокат д-р Лев Ганкевич зі Львова.

Атентат на Мусолінія?

З Мусолі прибуло до Льокарно багато тайних агентів, що не кидають його ніде, бо є чутки про змову на життя М. До Швайцарії мали прибути змовники.

Біржа.

Гроші.

Амер. дол. 6·08 — 6·09, канад. дол. 5·60 — 5·63, чеські кор. 0·17·50 — 0·17·66 і 0·02·50 —0·02·75, франц. франк 0·27·50— 27·75 швайц. фр. 1·14—1·15, анг. фунт. 28·40—28·60.

Золото. 20 кор. 24·30 — 24·50, 20 франк 22·50—22·70; 20 марк. 27·60—28·80; 10 руб. 30·80—31·45.

Срібло. Австр. кор. 0·51·00—0·51·50, 5 австр. кор. 2·60—2·65, фльорени 1·30—1·32, рубл. 2·14—2·15, рубель дрібним сріблом 1·05 —1·10.

Збіжжя.

Пшениця кр. з 1925 р. 20·50—21·50, жито з 1925 р. 15·00—15·50, ячмінь паст. 00·00 00·00 овес гал. 16·25—17·25.

Бібліографія.

„**Національна Думка.**" Ч. 4. Прага. Видавництво групи української нац. молоді. Зміст: І. Г.: Мане, текель, фарес.—Чумак: На шляху боротьби за українське високе шкільництво. — В. Мартинець: Дещо про „соціялістичну" революцію на Україні. — К. Чехович: Чеське русофільство. — М. Ц.: Комунізм, неп і неонеп. — Л. Нигоцький: Дві могили. — Іван Гижа: На честі води. — Б.: Люди та звірі. — З життя групи У. Н. М.

ОПОВІСТКИ.

Репертуар „Українського Наддніпрянського Театру О. Мітневич": Рогатин, саля „Просвіти". 18.X. „Маруся Богуславка". 563 13—?

Український мішаний хор Д. Котка:
неділя 18.X. Старий Самбір.
у вівторок 20. X. Дрогобич.
у середу 21. X. Дрогобич.
у четвер 22. X. Борислав.
у пятницю 23.X. Сколе.
у суботу 24.X. Сколе.
у неділю 25.X. Долина.
у понеділок 26.X Долина.
у второк 27.X. Стрий.
у середу 28. X. Стрий. 518 20-?

Бурса ім. Івана Франка в Яворові приймає ще кількадцять гімназійних учеників низших клас на повне утримання. Поміщення питомців управа бурси гарантує приміщення в місцевій гімназії УПГ. з правом прилюдности. Близші пояснення письменно в управі. 645 3—3

Пласові позакласові сходини старших пластунів відбудуться в суботу 17 н. м. при вул. Бляхарській ч. 11|І. 2—3

II. Звичайні Загальні Збори Товариства з вищою освітою відбудуться дня 17-ого жовтня (субота) 1925 о 5. год. по пол. в салі това Захоронки, Руська ч. 3. Проситься прибути. 657 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Тиждень української книжки.

КАРТА ЗАМОВЛЕНЬ.

Отсим прошу вислати мені по зниженій ціні слідуючі книжки:
1. П. Тичина: Сковорода.
2. П. Тичина: В космічному оркестрі.
3. М. Хвильовий: Редактор Карк.
4. О. Бляк: Донадїсть.
5. В. Ліфшиц: Павуки та мухи.
6. В. Ленін: Світогляд К. Маркса.
7. М. Покровський: Економічний матеріялізм.
8. Л. Ко.: Профспілки і їх завдання.
9. Ю. Плеханов: Основні питання марксізму.
10. Г. Кунов: Як повстала релігія і віруваня в богів?

Належитість в висоті 6 золотих висилаю почтовим переказом на адресу: Видавн. „Культура", Львів, Осолінських 10|ІІІ.

Імя і прізвище
Місцевість
Почта

Цю карту замовлення треба виповнити, витяти й післати в коверті на адресу: „Культура". Львів, вул. Осолінських 10. ІІІ.
660 1—5

Ширіть наш часопис!

